

Hội Chứng ‘Ngồi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ
Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Mách lẻo là một vấn đề gì đó do một kẻ hèn t th c hi n

Sách Th n Y Hoang Đ n ng C B n có ghi v n t t v Hội ch ng nh sau: “Đây là ch ng b nh c a ng i t mi ng, m ng môi, i i không x ng. Khi h t l o thì m t la m ày lét, ngó tr c ngó sau v i nhi u tà ý; xì xào to nh vào tai ng i nghe.

“Kinds words can be short and easy to speak but their echoes are truly endless”- / Mother Teresa

Khi d i trá t i cao đ thì tim đ p nhanh, h i th r n ràng, c p m t l áo liên gian đ i. D i ri t thành kinh niên, b t tr . Tr ng Lão Danh Y đ ngh ph ng thu c “Á Kh u Li t Đ ng Hoàn” ho c “đ y d i mãi thành điên cho r i”.

Con người đang sống vào thời đại với kỹ thuật truyền thông nhanh và mạnh nhưng sự giao tiếp giữa người với người có vẻ ít phần tình cảm.

Bỉ khả xã hội dường như khuyến khích những lời nói làm tổn thương người khác. Trên diễn đàn công luận, những mẩu chuyện tào lao không có xuất xứ được chú ý. Đầu tiên một câu của Giám Đốc Báo chí Bách Cung phải lên tiếng rằng “Không ai tin lời nói của phát ngôn viên chính thức những người đưa tin ngu ngốc tin đả ra ra thì không tên.”

Có ý kiến cho rằng gossip không những đã trở thành một sinh hoạt của con người mà họ còn là một món hàng có giá.

Truyền thanh, báo chí, truyền hình và ngay cả trên internet đã có biết bao nhiêu gossip để lo ngại, thóc gạo với người, tên họ danh nhân thì người không tên tuổi. Và ai cùng tò mò muốn nghe, muốn đọc. Rồi thì do “mao tôn công”.

Với các cô ta thì “miếng trầu là đầu câu chuyện”. Giờ thì trước khi bàn chuyện doanh thương, quố gia đời sống, thiên hạ có mấy phút mách lẻo chuyện người.

Theo Giám Đốc Irvin Kassof của tổ chức Words Can Heal, Mách Lẻo làm tổn thương cả trí tuệ người Mỹ mà tuấn. Tổ chức này hiện đang quống bá một chiến dịch để giảm bớt ngôn ngữ thô, còi thiển dân chúng, tạo sự kính giữa người với người và mang lại uy tín cho đất nước.

Theo kết quả thăm dò ý kiến của Luntz/Lazlo cho tổ chức Words Can Heal ngày 17-21 tháng 8 năm 2001 thì: 117 triệu người Mỹ nghe hoặc chia sẻ gossip với người khác ít nhất một hoặc hai lần trong tuần; 51 triệu người nói điếu không hay sau lưng người khác một-hai /tuần; 63 triệu người cho hay người khác nói xấu về mình một-hai lần /tuần; 68% nói gossip là một việc cần thiết trong công việc; 79% thì nói làm việc; 80% trong chính trường; 84% trong tin tức truyền thông.

Độc giả Luân Lý Giáo Khoa Thứ tư câu chuyện đáng suy gẫm sau đây:

Hội Chàng ‘Ngôi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ
Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

“Anh Nhàn ghé học một ngày. Hôm sau đến trường nói với thầy rằng: “Hôm qua con sợ, không đi học được”.

Nghiêm ngồi cúi đầu, muốt làm cho Nhàn phải phớt, đứng dậy mách rằng: “Thưa thầy, anh Nhàn nói với thầy, hôm qua con trông thấy anh đi câu với một người ngoài bờ sông.”

Thầy giáo ngạc nhiên hỏi nghiêm rằng:

“Tao có hỏi mày đâu, mà mày nói? Thầy Nhàn nói với, có gì đã đành, nhưng mày mách lẻo nhớt thì mày là đứa vô học”.

Cố gắng nhìn Nghiêm ra dáng khinh bỉ lém. Nghiêm thản nhiên, cúi gằm đầu xuống.

Tác giả kể lư: “Đứa trẻ hay mách lẻo làm cho anh em bạn phải phớt là đứa trẻ bợ ngợ hèn mọt, làm đứa đáng khinh bỉ. Ta không nên mách lẻo”.

Đó là bài học đời xưa, bên ta. Mời đây, bên Mỹ, đọc trong tạp chí The Oprah Magazine, thầy người nghệ sĩ tài danh Oprah Winfrey có tâm sự rằng:

“Bạn thân tôi đã biết những lời nói tiêu cực đó có hại như thế nào. Ngay từ khi mới vào nghề, các báo lá cải đã bắt đầu tung ra vô số điều không thực với tôi. Tôi choáng váng và cảm thấy bị ngợp như quá nhiều. Và tôi đã hoang phí nhiều sức lực để lo nghĩ rằng không hiểu mình người có tin hay không điều mách lẻo đó không. Tại sao họ lại có thể in những lời vu vạ như vậy nhỉ?”

Tôi phải tự mình để lém mới không kêu gọi người để phân trần và bào chữa. Đó là lúc khi tôi ý thức được điều mà bây giờ tôi hiểu. Khi nào đó tung tin thất thiệt về bạn, xin hãy quên nó đi, đứng sa vào cảm bị. Dù dù hình thức một tin đồn lan truyền mới nên họ có một bàn tán phàn nàn của bạn bè, lời thù ghét đầu tiên nên nhấc an của người khi sự loan tin.

Hỏi Chuyện ‘Người Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ
Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Khi nói xong sau lưng người nào đó là họ muốn tỏ rõ ngạo mạn nhún nhường thể hiện ra thì họ yếu kém, không giá trị, không có can đảm nói sự thật.

Mách lẻo cũng nói lên cho bản thân đáng sợ và cho người khác biết họ là người không đáng tin cậy.

Gossip có nghĩa là đã không có can đảm nói thẳng với người mà họ muốn thảo luận mà quay ra mách lẻo để hạ giá trị người ta, đi u mà Jules Feiffer gọi là đã phạm một tội sát nhân.

Nói rõ ra, mách lẻo là một tội giết người do một kẻ hèn nhất thể hiện. Chúng ta sống trong một nếp sống đầy nhún nhường đi u theo dốt. Hôm nay anh ta mặc quần áo màu gì; cô đó hôn hò với kếp nào; ai mới đây được nhấc nhấc vì quá lăng nhăng tình ái.

Chuyện gì xảy ra nếu ta tỏ ra một gia đình, một quan hệ bản bè, một đời sống không mách lẻo chen vào?!

Chúng ta sống rất ngạc nhiên thấy rằng ta sống có biết bao nhiêu thì giờ để làm những việc ích lợi, quan trọng khác thay vì làm hại người ta. Sống có tràn đầy gia đình ta với những chân tình mà bản bè muốn tị và lợi ích của ta mỗi ngày. Và ta cũng như rằng nếu nói có thể hay hơn thì cũng có sự cảm nhận hàn gợn.”

Và Oprah đã làm theo lời khuyên của người bạn Maya Angelou: “Tôi tin là những lời nói xấu dù có một sự cảm nhận và nếu bạn đừng xâm nhập vào gia đình bạn, trong tâm trí bạn, trong đời sống bạn, chúng sẽ thao túng bạn. Những lời nói tiêu cực đó sẽ ngấm vào để bạn bàn ghế nhà bạn rơi vào da thịt bạn. Chúng là những lưỡi thu hoạch.”

Vậy mách lẻo là gì mà ác hại thế này?!

Theo tôi nhìn Việt Nam, Mách là nói cho người khác biết đi u gì; Lẻo có nghĩa nhanh mồm miệng nhưng không thật.

Hội Chứng ‘Ngồi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ
Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Mách lẻo là nói hoặc bàn tán chuyện riêng tư của người khác với người này người nọ, gây nghi ngờ mất đoàn kết.

Ý kiến chung cho mách lẻo là nói bất cứ điều tiêu cực, đúng hoặc sai của một người cho người khác nghe. Khi người nghĩ khi nói tất với người nào đó thì cũng tất đi. Nói nhảm nhí thì hợp pháp và không sao nhưng vẫn là ngồi lê mách lẻo và không đúng quy tắc xã hội.

Theo Lisa Kirk, người mách lẻo chuyên môn đưa chuyện người khác; kẻ vô duyên chỉ nói với mình; người lịch duy nhất thì nói nhảm nhí với bạn.

Jack Canfield, tác giả loạt sách The Chicken Soup for the Soul góp ý “Bằng cách nghĩ và nói tất với người khác, mà chúng ta sẽ là tất xúc tác cho các cảm nghĩ tất với mình, tăng niềm vui cho người và khích lệ sự hài hòa xã hội. Nhưng buồn thay, những người tiêu cực với người khác, tất cả mất hoặc sau lưng đưa đưa tất sự băng hoại, sự mất vui, làm đau lòng mà người. Dù tất hết lẻo có là sự thất bại chăng nữa thì khi đi rêu rao, ta đã hợp phạm giá của ta, của người và của tất thế”.

Cách ngôn Tây Ban Nha có câu “ai mách lẻo với bạn thì họ cũng mách lẻo với bạn”.

Trong Thánh kinh ta thấy đức: “Nói sai sự thật có hại làm hại thanh danh của người khác là kẻ mách lẻo- Những người đả rớt buồn lòng đi với kẻ nói xấu sau lưng người khác”.- Psalms 101:5.

Và “Bất cứ điều riêng tư dù đúng hay sai của một người mà với vàng kẻ cho người khác nghe là kẻ ngồi lê đồi mách” - Proverbs 11:13.

Ngũ Giới là căn bản đạo đức của người Phật tử với điều Bốn: Không Nói Dối, nói trái với sự thật để hại người, mưu cầu lợi cho mình. Người nói nhảm nhí là mất cả lòng nhân, không xứng đáng là một Phật tử.

Hội Chứng ‘Ngồi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ
Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Why vậy mà tôi sao ngồi tôi ta hay lắng ba vì bị đưa chuyện nh? Các nhà tâm lý, xã hội học và biết bao nhiêu sách báo đã tìm hiểu về chứng tôi t này, để coi tôi sao hay lan truyền, tôi sao có ngồi tôi thích nghe.

Có người nói nó nh là một thói xấu của người trong xã hội khi mọi người giao tiếp với nhau; hoặc vì thói quen xấu của người không có thì giờ gặp nhau thì cũng tò mò muốn biết xem người kia ra sao, có gì mới không. Nói chung mục đích kẻ mách lẻo thường là:

- Để chứng tỏ mình là người giao thiệp rộng, thành thạo mọi sự việc;
- Để nâng cao vai trò của mình, hoặc lôi cuốn chú ý về mình;
- Để mua sắm hàng hóa của người khác;
- Để tài dể của mình về chuyện tào lao của người khác;
- Để che đậy sự thiếu hụt năng lực của mình;
- Để biết sự tiến bộ và trở thù đối với một người;
- Để gieo rắc nghi ngờ giữa mọi người, hy vọng mang phần lợi cho mình;
- Để lẻo lòi khi bị thất bại, uy hiếp;
- Để gièm gièm sự mình ghét người đó; vì họ điên khùng - Proverbs 10:18; vì họ không có việc gì để làm - Timothy 5:13

Như một bệnh kinh niên, mách lẻo cũng đưa tới nhiều hậu quả xấu, cho người nhận. Và cho kẻ đưa tin.

Trong mách lẻo có sự bịa đặt, loan truyền ý tưởng có hại tới danh dự của người khác có thể đưa tới tan vỡ hạnh phúc gia đình, sự nghiệp, việc học của người nhận. Khi ta ngồi lê đồi mách là ta đã lấy đi cái quý giá đáng để nói sự thật của người đó

“Con người thường thích nghe chuyện thêu dệt, về cái xấu người và hậu quả cay đắng của nó. Như người nói chuyện nh miêng trái cây ngon người, nó đi vào tâm sâu như t của con người” - Proverbs 18.8.

Có người tôi hỏi nếu không có gossip thì tôi biết chuyện, sự nói gì với nhau bây giờ.

Hội Chàng 'Ngôi Lê Đồi Mách'

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ
Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Có người coi chúng như một thi gia trí, đưa ra câu chuyện làm ăn. Nhưng nhiều khi cũng gây khó khăn giao tiếp, vì nghe một người nói xù và người khác thì mình lại hiểu bao giờ đến lượt mình bắt đầu đây?!. Thi là giao tiếp thành dè dặt hơn.

Câu chuyện một bà truy cập lan báo để về một người đàn ông. Khi biết rằng mình đã làm hại thanh danh người đó, người nhân xin lỗi và hứa làm bất cứ điều gì để bù đắp.

Ông ta đưa ra cho bà một túi lông gà, báo ra góc phòng tung lông trong gió.

Làm xong, người nhân hứa hẹn vậy đã đi đi tìm chị a.

Sợ đi ngủ bà lo lắng đi đi c hốt lông.

Chúng bay tán khắp nơi, làm sao lo lắng đi đi c.

Thưa rằng: nhưng lại báo để bà đã gây ra nhưng thiệt hại không lý lo lắng đi đi c cho tôi. Chẳng khác gì nhưng cái lông gà đã tung đi trong gió không sao hết lo lắng đi đi c.

Muốn hóng chuyện người, hãy sẵn sàng khi ai đó mở đầu:

Này bà có biết chuyện gì xảy ra cho con Xuân không?
Mày có muốn nghe tin cụ cùng vợ về chung con Bích không?
Tao muốn hỏi ý kiến mày về ông xấp lảng nhặng về cô Tình...
Này, tôi chỉ nói cho cậu nghe thôi đấy nhé..

Mà không muốn nghe họ nói là người nhân thì cũng đừng thôi. Bên tính nhiều người là thích đưa chuyện.

Hội Chứng ‘Ngồi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ
Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Những nên nhớ rằng mọi sự việc đều có mặt trái mặt phải; rằng dù chỉ là một chi tiết nhỏ cũng đủ làm hai người khác; rằng mách lẻo thông tin bất nguỵ nhân sự không chỉ là một. Ai trong chúng ta cũng có mặt sự thật và sự dối trá nào đó. Nói cho nhau hay để thông cảm, rằng ta cũng chỉ là con người thì có thể giảm những soi mói, bâng quơ bóng gió về mình. Có người cho là chỉ Gossip về God là những sách.

“Nếu bạn thấy ai đó nói lên về một người khác thì bạn nên nghe” - Timothy 5:19

Tác giả “Words that hurt, Words that heal” Rabbi Joseph Teluskin: Gossip là một hình thức khoe bả bả người nói.

Mà “hãy học thanh danh của ai là phạm một tội sát nhân”. Cách hiểu hiểu nhất về chuyện đi đi đó là đi đi là đi đi về về sự việc bằng việc làm của mình; chứ bạn đừng có thể bả hiểu hiểu như là đi đi đó có thể.”

Theo Mark Twain, “Chỉ hai người đi làm tổn thương trái tim của ta: người lên lút nói xấu ta và người thuyết hành động đó về ta”.

Nếu có người hỏi có biết X nói gì về mình không, thì hãy can đảm trả lời: không biết và cũng không muốn nghe kể lại. Làm được như vậy thì không những đi ta thanh thản hơn mà cũng cho kẻ đó hay ta không muốn nghe chuyện thêu phi tào lao.

Cho đi bả mình. Và chỉ Những Người Đầy phán xét.